

Soitto käy kuin tanssi?

Suomalaisen keikkarintaman ammattisoittajat ovat olleet perinteisesti tanssimusiikoita. Tanssibändien keikkamääriin nähden rokin soitto on pätkätyötä, jos työtä ensinkään. Oli siis korkea aika, että tanssimusiikin esittämiseenkin saatiin paikallisiin oloihin soveltuva opas.

Idean isä **Martti ”Metsis” Metsäketö** on hahmotellut kirjaa vuosikaudet. Metsäkedolla on takanaan mittava ura keikkaja studiomuusikkona sekä tanssibändien kouluttajana, ja kirjassa tartutaankin alan koulutuksessa havaittuihin puutteisiin.

Toisena tekijänä on edesmenneen **Kari Tapion** orkesteristakin tuttu pianisti **Seppo Rehnström**, joka on tehnyt kirjan nuottiesimerkit sekä vastannut niitä tukevasta cd-tallenteesta. Kirjan julkaisukuntoon toimittanut **Pekka Nissilä** on tehnyt mittavan urakan jäsentäessään ja laajentaessaan käytössä olutta materiaalia.

Pitkään odotetun kirjan julkaisu antaa hyvän syyn pohtia laajemminkin, miten tanssimusiikin rintamalla menee tänä päivänä.

Sekamelskasta tyylipuhtauteen

Vaikka Selvät Sävelet -yhtiön kustantama ”Komppia ikä kaikki” opastaa ensisijaisesti muusikkoja paritanssirytmien tyylikkääseen yhteisöön, käsikirja palvelee myös laulusolisteja siinä kuin tanssin opettajia ja harrastajiaakin.

Yksiin kansiin on koottu yleisimmistä paritanssirytmistä nuotti- ja ääniesimerkit, jotka soveltuvat oppimateriaaliksi niin soittotunneille kuin itseopiskeluunkin. Partituurin ja levyn lisäksi kirja tarjoaa napakasti kiintoisaa tietoa eri tanssirytmien historiasta, ominaispiirteistä ja vakiintumisesta osaksi eurooppalaisia paritanssikulttuureja.

Kirjan esittelemät vajaan neljäkymmentä tanssirytmää jakautuvat kansainvälisiin, perinnetansseihin ja lattareihin. Jo lajien variaatioiden tunnistaminenkin on tottumattomalta vaikeaa, saati niiden tyylipuhdas soitannollinen hallinta.

Lukijalle voi tulla yllätyksenä, että vaikkapa valsseja löytyy heittämällä puolen tusinaa lajia kepeästä wieniläisestä verkkaisen alakuloiseen suomalaisversioon. Tangojakin on joka lähtöön alkuperämaan mukaan, samoin foxeja riittää suomalaisesta humpansävytteisestä amerikkalaiseen kantrihenkkiseen.

Hyvä, että myös lattarit on käsitelty pietteillä ja selkeästi jaoteltu liki kymmeneen alalajiin. Kun keskivertosoitaja tietää niistä ehkä kolme – vaikkapa samban, cha chan ja bossa novan – niin kaikkia muita kuuleekin valitettavan usein esitettä-

Tanssipaidat ovat olleet suomalaisten soittajien isoin työllistäjä iät ajat. ”Komppia ikä kaikki” -kirjauutuus opastaa bändejä paritanssirytmien soittamisessa, mutta haastaa samalla pohtimaan miten tanssimusiikin työmailla tänään pyyhkii.

Martti Metsäketö (oik.) ja Seppo Rehnström tekivät soivan oppaan tanssimusiikin bändityöskentelyyn.

vän ”luovana” tyylien sekametalisoppana, jossa rumpali polkee rumbaa mutta basisti boleroa.

Ohjeita orkesterille – ja tiskin taakse

Kirja nostaa pöydälle tarkkoja huomioita kentältä, esimerkiksi sen kuinka kaiken bändipohjaisen musiikin miksaus on lipsunut rockmusiikin valtavirtaan. Tästä johtuen miksaus-

essa korostetaan tanssimusiikin tarpeisiin nähden liikaa esimerkiksi bassaria ja muuta alapäättä. Bassarin mikittäminen ei ole paritanssirytmieissä usein edes tarpeellista vaan setti toistuu luontevimmin overhead-parilla, jopa ilman niitäkin.

Miksauksen lisäksi annetaan hyviä ohjeita kullekin soittajalle. Esimerkiksi basso tuottaa rumpujen tapaan rytmin perustan, mutta sen rooli on tärkeä myös harmonian määrittäjänä. Kitaristille ehdotetaan soitinvalikoimaan peruslankun rinnalle kunnan kaiku-

kopalla varustettua orkesterikitaraa sekä erityyppisiä täysakustisia kitaroita.

Pienessä tanssiorkesterissa kosketinsoittajan rooli on epäkiitollinen, hänen tehtäväkseen jää paikata kaikki perustrion yli jäävät soittimet pianosta viuluihin. Tyylijatun puolella kosketinsoittajia vaanitakin niin monet miinat, että muustakin olisi voinut varoitella kuin ylenmääräisestä jousimattoon nojaamisesta.

Kirjan kenties tärkein neuvo orkesterille on, että instrumenttien sointivärit ja keskinäiset balanssit vaihtelevat tyyleissä paljon, mutta suppeallakin soitinvalikoimalla varustettu pieni bändi vältyy kuulostamalta tasapaksulta, jos hallitsee nyanssit laajasta toiseen siirryttäessä. Koska bändeillä on harvoin matkassa miksaajaa, jäävät balanssit, järkevä lavakuuntelu ja lavan yleisvolyymin kurissa pitäminen soittajien omalle kontolle.

Joukkuepeliä

Tanssimusiikin soittaminen on joukkueläjä, jossa tavoiteltu äänikuva koostuu eri soittimien rytm- ja melodiapunosista, joista vasta yhteissoitto muodostaa ehyen sommitelman. Esimerkiksi kvartetia voisi verrata pöytäan, jossa soittaja on sen jalka. Jos yksikin jalka on vääränmallinen tai -mittainen, pöytä ontuu – tai kaatuu. Kirjan sovitukset onkin mitoitettu nyky-Suomessa keikkailevan peruskvartetin (rummut, basso, kitara, piano/harmonikka) tarpeisiin.

Asennepuolella evästetään, että tanssikeikalle lähtiessä olisi tärkeää tajuta, miten tanssiorkesteri eroaa muista soittajaporukoista. Siinä kun rokkibändi lähtee liikkeelle useimmiten jäsentensä omasta ilmaisun tarpeesta, tanssibändi on yleisön palveluun tarkoitettu yksikkö.

Valitettavan usein taitavatkin muusikot, jotka ovat rock- ja jazzkeikoilla pilkuntarkkoja tyylinmukaisuudestaan kokevat, että tanssikeikoilla riittää että vetelee vähän sinne päin: rumpali treenailee tuplabassarikuvioita humppaan, kosketinsoittaja lämmittelee sormiaan polkan soittovälikkeessä fuusiojazz-skaalaharjoituksillaan ja kitaristi tykittää säröllä hevtilutusta lattarin in-troon. Ja yleisö ihmettelee.

Tanssii sanojen kanssa

Tyylinmukainen tempohaarukka on tanssimusiikin peruskiviä, muuten askelkuvioita on hankala saada menemään. Oikeassa tempossa musiikki säilyttää luonteensa, vaikkakin esitystempoja on lupa edelleen tarkentaa melodian liikkuvuuden ja laulutekstin määrän mukaan.

Kaiken soittajaohjeistuksen jälkeen kirjassa muistutetaan aiheellisesti, että viime kädessä laulu on tärkein. Sanonnan mukaan suomalaisen tanssilavan peruskavaljeeri ”tanssii sanojen mukaan”, joten laulun pitää kuulua, tekstin erottua, ja valmisnuotin sävellajia pitää uskaltaa transponoida niin reippaasti että solisti sen klaaraa.

Ja koska esiintymispaikat ja yleisöt vaihtelevat, tanssibändin olisi hyvä hallita mieluummin satoja kuin kymmeniä kappaleita. Ohjelmiston voi kasata persoonalliseksi sijoittelemalla taatujen ikivihreiden sekaan arkistojen kätköihin jääneitä helmiä.

Soittajan on hyvä muistaa, että tanssimusiikin esittämises-sä on omat rituaalinsa ja etikettinsä pukeutumisesta lähtien. Se on myös vuorovaikutuksen taidetta, joten homma on hallussa vasta kun biisit on opeteltu ulkoa niin, ettei tarvita nuotteja tai muita lunttilappuja esittäjän ja yleisön väliin.

Sukupolvi vaihtuu

Suomalaisen elävän musiikin tarjonnassa on 2000-luvulle tul-taessa nähty jyrkkä sukupolvenvaihdos. Siinä kun kaikki pari-tanssirytmit syntyivät ja kehittyivät valmiiksi 1960-luvun alkuun mennessä, tanssimusiikin esittämipaikat vallanneissa pubeissa ja bailujuottoloissa raikaa nyt vain sen jälkeen syntynyt musiikki: kitararock ja -pop, sekä tietenkin koneellinen dance-biitti.

Nykykehitystä kuvaa sekin, että tanssilavoja kiertävät tähti-artistit esittävät pelkkää beat-iskelmää. Kirjassa muistutetaan, että esityspaikka ei kuitenkaan tee büseistä ”tanssimusiikkia” – nimiaartistin uusimman levyn iskelmäpoppi kun on ensisijaisesti kuuntelu- ja töllistelymusiikkia. Tanssilavalla se on väärässä miljöössä, siellä tulisi tarjota yleisölle korvaa kutkuttavia ja jal-kaan tarttuvia rytmejä.

Painavine alku- ja loppupuheenvuoroinen Komppia ikä kaikki -käsikirjaa ei selvästi ole tarkoitettu vain tanssilavoja ja -ravintoloita jo koluaville soittajille. Tekijöiden toiveena on, että tyyppillisimpien tanssirytmien tunnistaminen ja hallitseminen kuuluisivat jokaisen rytmimusiikkia soittavan ammattimuusi-ikon yleissivistykseen. ◆

Martti Metsäketo & Seppo Rehnström (toim. Pekka Nissilä): Komppia ikä kaikki. Selvät Sävelet, 2011.

Juttuun liittyvässä nettispesiaalissa (www.riffi.fi) haastatellaan kirjan tekijöitä.